

O zgradama Muzeja Đakovštine od osnivanja do danas

UDK 727.3(497.5 Đakovo)

069(497.5 Đakovo)

Izvorni znanstveni rad

Željko Lekšić, Đakovo

U članku se navodi historijat četiriju zgrada u Đakovu i njihovih vlasnika i stanara u kojima je bio smješten Muzej Đakovštine, od svoga osnutka pa sve do danas. Osvrt započinje sa kućom obitelji Terzić, nastavlja se sa zgradama u Preradovićevoj ulici br. 17 i Radićevoj br. 9, a završava sa zgradom bivšeg kotara u Starčevićevoj br. 34.

Ključne riječi: Muzej Đakovštine, Đakovo

Muzej Đakovštine osnovan je krajem 1951. godine. Od tada je u svojoj šezdesetogodišnjoj povijesti više puta selio. Započeo je svoju djelatnost u poslovnom prostoru u zgradi u Ulici bana Jelačića br. 15, veličine 208 m².¹ Muzej je bio ovdje do 1967. godine, kada je preselio u nekadašnju biskupijsku zgradu u Preradovićevoj ulici br. 17. Tamo je bio smješten do 1994. godine, kada je preseljen u privremeni smještaj u također nekadašnju biskupijsku zgradu u ulici Stjepana Radića br. 9. Iz ove zgradi je uselio 2002. godine, u nadamo se trajan smještaj, u zgradu nekadašnje kotarske oblasti u ulici Ante Starčevića br. 34. U tekstu dajemo prikaz tih zgrada, njihovu povijest vlasništva i korištenja, te ponešto o njihovim stanarima.

1 Borislav Bijelić, Diskontinuirani kontinuitet Muzeja Đakovštine, Zbornik Muzeja Đakovštine br. 4, Đakovo, 1997., str. 51.

1. Bana Jelačića br. 15 - kuća obitelji Terzić

Kuća u Ulici bana Jelačića br. 15 imala je po staroj numeraciji broj 328.² Prema navodima Mirka Markovića, prvi poznati vlasnik kuće koja je bila na ovom mjestu bio je Beno Kraus. Kraus je 1865. godine kuću prodao udovici Jozefi Gudić³, koja se 1886. udala za Martina Feyösa pekara, rodом iz Bogojeva. Nakon što su oni odavde odselili, dolazi ovamo Pavo Terzić (1834.-1888.) iz Trnave. Pavin sin Franjo (1859.) oženio se Marijom Schneider.⁴ U braku su imali sedmero djece, od koje je u kući ostao sin Mihajlo (1902.).⁵

Zgrada u ulici bana Jelačića 15, gdje Muzej Đakovštine bio smješten od 1952. do 1967. godine.

- 2 Usp. Željko Lekšić, Numeracija kuća u Đakovu iz sredine 19. stoljeća, "Đakovački vezovi", Jubilarna revija 1967.-1991., Đakovo, 1991., str. 82.
- 3 Jozefina Gudić rođ. Zelić, rodом iz Osijeka, bila je udana (1871.) za Petra Gudića, pekara.
- 4 Franjo Terzić, sin Pave i Marije Genz, rođen u Trnavi, u dobi od 26 god. vjenčao se 4. 2. 1885. Marianom Šneider, starom 23 god., kćerkom Gjüre Šneidera mesara iz Đakova kbr. 302.
- 5 Mirko Marković, Đakovo i Đakovština, Zbornik Đakovštine br. 1, JAZU, Centar za znanstveni rad Vinkovci, knj. III, Zagreb, str. 197. Marković navodi nešto drugačije godine rođenja i smrti Pave Terzića negoli je to na nadgrobnom spomeniku obitelji Terzić na đakovačkom groblju, gdje stoje godine: 1828.-1883. Uvidom u Matičnu knjigu umrlih rkt. župe Đakovo ustanovili smo da je Pavo Terzić posjednik i rastavljeni suprug Marije Genz umro 5. 7. 1883. god.

Zemljišne knjige ukazuju na nešto drugačiji slijed promjena vlasništva. Prema zemljišnim knjigama, najstariji poznati vlasnik okućnice je bila Ana Pell iz Vinkovaca, koja je postala vlasnicom 1876. godine.⁶ Ona je kuću prodala Petru Gudiću 1879. godine, koji je 1881. godine polovicu prenio u vlasništvo svoje supruge Josipe rođ. Zelić. Poslije Petrove smrti, njegova maloljetna djeca Koloman, Ivanka i Milan, te supruga Josipa, prodali su posjed 1893. godine bogatom trgovcu Antunu Jakševcu, koji ga je preprodao 1897. godine trgovcu i ravnatelju paromlina "Sloga" Franji Terziću, a on ju je darovao svojoj supruzi Mariji Terzić rođ. Schneider (1862.-1931.). Poslije Marijine smrti, upisuju se kao vlasnici djeca, i to: Zlata udata Böhm (1887.-1977.)⁷, Anđela udata Hajdin (1894.), Mihaela (1902.-1991.) i Mara (1900.-1986.). Marijana odnosno Mara vjenčala se 1932. sa Petrom Reiningerom (1902.-1979.). Dio Zlate i Anđele otkupio je 1932. godine Petar Reininger, te tako postao suvlasnik u 2/5 dijela. Franjo i Marija Terzić imali su i sina Luku, koji je 1912. bio otišao u Ameriku.⁸⁸ Luka se vratio, te umro u Đakovu 1942. god.

Dakle, Terzićevi ovdje dolaze najvjerojatnije 1897. godine, obzirom da su 1896. živjeli u kući broj 487. Naime, tamo im se 1896. rodio sin Stjepan (umro u Đakovu 1989.). Ta je kuća bila uz paromlin "Sloga", gdje je Franjo tada bio knjigovođa.

Sadašnju katnicu sagradio je 1914. godine Franjo Terzić, kako stoji na projektu kuće. Projekt u slogu secesije načinio je poznati osječki projektant Ante Slaviček.⁹⁹ Kuća je dovršena i useljena krajem iste godine.¹⁰¹⁰ O zgradi je Grgur Marko Ivanković napisao sljedeće: "Pročelje je ukrašeno geometrijskim ornamentima sa štuko-amblemima u parapetima, a ravni glatki pilastri završavaju keramičkim žutim ovalnima, po četiri u četiri reda. U unutrašnjosti kuće sačuvano je nekoliko secesijskih kaljevitih peći, a u stanu vlasnika čuvaju se originalne kopije nacрта kuće."¹¹

6 Općinski sud u Đakovu, Zemljišno knjižni odjel (dalje: ZKO), zemljišno knjižni uložak (dalje: zk. ul.), 582 katastarske općine Đakovo. U ovaj zk. ul. podaci su prenešeni iz starijeg gruntovnog napisnika broj 662.

7 Zlata Terzić, rođ. 26. 12. 1887., udala se 1908. za trgovca Franju Böhma (1875.) rodom iz Vuke, bivšeg šumskog procjenitelja.

8 Luka Terzić, star 46 god., neoženjen, stigao je u SAD 16. 1. 1912. brodom George Washington iz Bremena. Odredište Chicago, Ill. Usp. www.ellisland.org.

9 Na projektu stoji kao datum izrade "travanj 1914.", zatim "projektant Ante Slaviček iz Osijeka, K. Hadrijana 5", te "za Franju Terzića". Slavičekova supruga bila je Đakovčanka Pavka rođ. Šabarić (1876.), kćerka đakovačkog odvjetnika Mate Šabarića.

10 Grgur Marko Ivanković, Arhitektura secesije u Đakovu, Zbornik Muzeja Đakovštine 5, Đakovo, 2001., str. 162.

11 Isto, str. 162-163.

Na katu su dva trosobna stana. U prizemlju se nalaze dva poslovna prostora, između kojih stoji kolni ulaz sa kapijom. Poslije Drugog svjetskog rata poslovni prostori su nacionalizirani. U prizemlju na lijevoj strani nekoć se nalazila knjižara "Matice hrvatske". Sada je ovdje "Trgoprometov" poslovni prostor koji se iznajmljuje. U desnom poslovnom prostoru u prizemlju nalazila se gradska čitaonica i knjižnica, te Muzej Đakovštine, od svoga osnutka krajem 1951. godine. Prvi stalni postav Muzeja svečano je otvoren 22. studenoga 1952. godine u pet izložbenih prostorija.¹² Muzej je preseljen 1967. godine u prostorije u Preradovićevoj ulici br. 17. Potom je Muzej ovaj prostor davao u najam za trgovine "Agrariacoop"-u iz Zagreba do 1999. godine, a od tada nekoliko godina "Konikom"-u iz Osijeka. Taj je poslovni prostor 2001. godine vraćen nasljednicima bivših vlasnika, a "Trgopromet" je zadržao svoj poslovni prostor. Trgovina "Konikom" preselila je 2004. godine nekoliko kuća zapadnije u novoizgrađenu zgradu. Sada su u ovim poslovnim prostorima trgovine odjećom "Babelo" i "Amadeus".

2. Preradovićeva br. 17

Godine 1853. u Đakovo su stigli bosanski klerici¹³, a bili su smješteni u jednom krilu zgrade sjemeništa.¹⁴ Biskup J. J. Strossmayer je odlučio da se bosanskoj mladeži podigne posebno sjemenište. Zgradu je podigao na zemljištu prijašnje prebenderije. Do konca studenoga 1857. godine je bila dovršena. Biskup Strossmayer ju je blagoslovio 10. prosinca 1857. godine, te su se klerici ovdje preselili iz sjemeništa.¹⁵

Po staroj numeraciji kuća zgrada je imala je broj 172.¹⁶

Redovnička mladež je ovdje polazila biskupski licej sve do konca školske godine 1876.¹⁷, a potom je otišla u Ostrogon.¹⁸

Od jeseni 1893. godine dio profesora je dobio nove stanove u ovoj zgradi.¹⁹

12 Branka Uzelac, Pedeset godina od osnivanja Muzeja Đakovštine Đakovo, Zbornik Muzeja Đakovštine 5, Đakovo, 2001., str. 8.

13 Matija Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu. 1806.-1906., Tisak bisk. tiskare u Djakovu, Đakovo, 1911., str. 271.

14 Isto, str. 272.

15 Isto.

16 Zgrada je sagrađena na k.č.br. 669 kuća br. 172 sa dvorištem sa 495 čhv. Vidi ZKO, zk. ul. 254.

17 M. Pavić, Biskupijsko sjemenište u Djakovu, n. dj., str. 273.

18 Isto, str. 276.

19 Isto, str. 307.

***Zgrada u Preradovićevoj 17, gdje je Muzej Đakovštine bio smješten
od 1967. do 1994. godine.***

Biskup Antun Akšamović je 1928. godine izvršio preinake i adaptacije, te u prizemlju s desne strane i s lijeve strane ulaznih vrata uredio dva prostrana komforna stana s gospodarskim zgradama i vrtom za dvojicu kanonika, koji u to vrijeme nisu mogli useliti u kanoničke kurije, jer su bile zauzete za druge svrhe.²⁰ Ovdje su stanovali kanonici Fišer (prije negoli je kupio kuću u Gajevoj ulici, sada S. Radića), Sečkar i Jurčević.²¹

Krajem 19. stoljeća iz zgrade iza sjemeništa preseljena je u ovu zgradu biskupijska tiskara.²² Godine 1914. preselila je tiskara na prvi kat, gdje je bila do 1948. godine.²³ Tada je preseljena u lijevo krilo kanoničke kurije br. 1 (do korza).²⁴ Potom je u Preradovićevoj 17 bila smještena Poljoprivredna škola, a od

20 Marin Srakić, Stolni kaptol bosanski ili đakovački i srijemski u Đakovu, *Diacovensia*, Teološki prilozi, Teologija u Đakovu, god. III., br. 1, Đakovo, 1995., str. 261.

21 M. Marković, Đakovo i Đakovština, n. dj., str. 274.

22 Krešimir Pavić, *Povijest đakovačkih tiskara*, Muzej Đakovštine, Đakovo, 1987., str. 25.

23 Isto, str. 26.

24 M. Srakić, Stolni kaptol bosanski ili đakovački i srijemski u Đakovu, n. dj., str. 257.

1953. do 1967. godine Dom zdravlja, prije nego li je preseljen u novu zgradu. Ovdje su bile smještene razne ustanove. Neko vrijeme se nalazila i đakovačka pošta.²⁵ Godine 1967. u ispražnjene prostorije na katu useljava Muzej Đakovštine.

U potresu u travnju 1964. godine zgrada je bila teško oštećena, te je bila poduprta gredama.²⁶

Iako je bila izuzeta iz posjeda biskupije još ranije, zgrada je bila nacionalizirana 1960. godine u skladu sa tada novodonešenim propisima, te je u zemljišnim knjigama prenešena u državno vlasništvo.²⁷

U prizemlju je bila Uprava društvenih prihoda (porezni ured), na katu Muzej Đakovštine od 1967., a u dvorišnoj zgradi je stanovala obitelj Stanka Markovića (1915.-2005.).²⁸

U studenom 1993. godine donešeno je rješenje kojim se zgrada vraća ranijem vlasniku, Sjemeništu duhovne mladeži Đakovo. Tijek povrata opisao je Borislav Bijelić: "Biskupski ordinarijat podnio je tijekom 1993. godine zahtjev Sekretarijatu za privredu i društvene djelatnosti Grada Đakova za povrat spomenute zgrade, no zahtjev, prvobitno, nije bio prihvaćen. Nakon žalbe podnijete na tu odluku Sekretarijat poništava prvobitno donesenu odluku i donosi novo rješenje po kojemu ukida odluku Komisije za nacionalizaciju od 15. travnja 1960. godine i zgradu vraća Biskupiji đakovačkoj i srijemskoj. U obrazloženju ove odluke navodi se da organ koji ju je donio nije prigodom podnošenja zahtjeva imao na uvidu 'mnogobrojne dokaze' koji su u vidu isprava i dokumentacije priloženi u žalbi Biskupskog ordinarijata. Spomenuti dokazi, najkraće rečeno, ukazuju na to da je zgrada korištena u vjerske svrhe (Sjemenište duhovne mladeži Đakova) te da zbog toga, prema tada važećom zakonima (Službeni list FNRJ broj 52/59), nije niti mogla biti nacionalizirana. Navedeni argument bio je dovoljan da Gradsko vijeće i Gradsko poglavarstvo Đakova daju suglasnost da se žalba Biskupskog ordinarijata prihvati kao osnovana te istome izvrši povrat nacionalizirane imovine."²⁹

25 M. Marković, Đakovo i Đakovštin, n. dj., str. 274.

26 Dom narodnog zdravlja danas i ... sutra, "Đakovački gospodarski list", god. XI, br. 438, Đakovo, 20. veljače-februara 1965., str. 1.

27 U rješenju stoji da "nije zgrada koja služi ranijem vlasniku za vršenje vjerske djelatnosti", već da "isključivo služi zdravstvenoj djelatnosti". ZKO, Zbirka isprava (dalje: ZI) br. Z-3760/1963. Rješenje Komisije za nacionalizaciju u Đakovu od 15. 4. 1960. br. 25/60.

28 Obitelj Marković je ovdje doseljena 1969. godine. Ta je obitelj ranije stanovala u ulici Kralja Tomislava uz dječju polikliniku, gdje je Stanko bio domar.

29 B. Bijelić, Diskontinuirani kontinuitet Muzeja Đakovštine, nav. dj, str. 54.

Zbog povrata zgrade i predstojećeg renoviranja, dotadašnji stanari zgrade su je morali napustiti. Borislav Bijelić nije dovodio u pitanje odluku o povratu, ali je isticao da prethodno treba naći za muzej kvalitetno rješenje.³⁰ U svibnju 1994. godine preseljeni su Muzej Đakovštine (u ulicu S. Radića br. 9) i Uprava društvenih prihoda (u Spomen-dom Mato Korodva). Također je preseljena i obitelj Marković.

Potom je zgrada temeljito renovirana, a u nju useljava Studij teologije Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, koji je kasnije pretvoren u Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu i djeluje u okviru Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Odmah je bila započeta izgradnja u dvorištu biskupijske knjižnice i arhiva, koja je svečano otvorena 10. svibnja 2005. godine.³¹ Na susjednoj parceli, na kojoj je nekoć bila Jaićeva kuća, a koja je pripojena ovoj okućnici, u tijeku je izgradnja studentskog doma.

3. Stjepana Radića br. 9

Na uglu sadašnje Radićeve i Palmotićeve ulice, bila je vlastelinska parcela sa masivnom prizemnicom, koja je bila namijenjena za stanove vlastelinskih činovnika. Kuća se nalazila na katastarskoj čestici br. 513, a imala je broj 263. Poznati su nam neki vlastelinski službenici koji su ovdje stanovali. Ovdje je neko vrijeme pedesetih godina 19. stoljeća živio šumar Hugo Sudarević (1831.-1888.)³². On je bio poznati političar i javni radnik, te neko vrijeme i općinski načelnik. Oženio se 1856. god. Osječankom Marijom Galovac (1835.-1902.), s kojom je ovdje neko vrijeme živio. U ovoj kući rođena im je

30 Isto.

31 Mirko Ćurić, Najznačajnija nova kulturna ustanova u Đakovu od vremena Strossmayera, "Đakovačke novine", god. III, br. 27, Đakovo, 27. svibnja 2005., str. 8.

32 Sudarević Hugo (Đakovo, 26. 3. 1831. - Đakovo, 7. 1. 1888.). Bio je službenik vlastelinstva biskupije, i to od 1849. do 1853. godine kao pisar, od 1853. do 1857. godine u svojstvu šumara (špana) u Semeljcima, te od 1857. do 1883. godine u svojstvu provizora u Đakovu, kada je umirovljen. Godine 1884. pobijedio je na izborima za narodnog zastupnika, te je od tada i načelnik Đakova. Hugo Sudarević je mnogo sudjelovao u đakovačkom javnom životu na kulturno-prosvjetnom i političkom polju. Radio je u đakovačkom HPD "Sklad", pa je tako bio tajnik 1870., te podpredsjednik 1878. godine, a od 1877. do 1879. godine i predsjednik toga društva. Bio je predsjednik đakovačkog DVD-a od njegovog osnutka 1872. godine. Općinski načelnik bio je od 1884. do smrti.

1857. god. kćerka Hedviga.³³ Kasnije su preselili u kuću br. 30 u Školskom sokaku. Ovdje je 1868. godine stanovao šumar Vatroslav Rački sa suprugom Amalijom rođ. Boellein. Ovdje im je rođen sin Dušan (1868.-1869.).³⁴ Kasnije su preselili u kuću br. 227, koja je bila u sadašnjoj Palmotićevoj ulici, gdje je supruga Amalija i umrla 1871. godine.

***Zgrada u Ulici S. Radića 9, gdje je Muzej Đakovštine bio smješten
od 1994. do 2002. godine***

Osim vlastelinskih službenika, u ovoj kući stanovali su i kotarski suci. Ovdje je živio Janko, odnosno Ivan, Janošić (1824.-1879.) sa suprugom Matildom rođ. Pavianović (1832.), rodom iz Karlovaca, s kojom se kao udovicom vjenčao 1872.

33 Hegviga Sudarević rođena je 1. 10. 1957. god. Kuma je bila Terezija, supruga Franje Jakševca. Udala se 1873. god. za šumara Ignjata Račkog. U vrijeme udaje stanovala je na kbr. 452.

34 Dušan je rođen 3. 2. 1868. god., a umro 2. 1. 1869. god.

god.³⁵ Zasigurno je ovdje živjela i Jankova majka Terezija Steiner, koja je umrla 1872. god.³⁶ Janko je umro 1879. godine.³⁷ Kasnije je njegova supruga Matilda kupila kuću u Satničkom sokaku.³⁸ Marković navodi da su u ovoj kući krajem 19. stoljeća živjeli sudac Milan Hadžić, te vlastelinski činovnici Behnel, Štriga, Hefner i drugi.³⁹

Poslije Drugog svjetskog rata zgrada je oduzeta Biskupiji, a u nju su smještene stručne službe poljoprivrede. Te službe su se pripojile Poljoprivredno industrijskom kombinatu nakon njegovog osnivanja 1963. godine, tako da je i zgradu koristio kombinat. Stručna služba poljoprivrede bila je u ovoj zgradi sve do 1988 god. kada je preselila u novu zgradu u ulici V. Nazora br. 2, zvanu "Mimoza". Tako su od tada zajednički stručni poslovi kombinata bili na jednom mjestu. Glavna upravna zgrada kombinata bila je do 1988. godine zgrada bivšeg kotara u ulici A. Starčevića br. 34.

Za vrijeme rata ovdje je 1992.-94. godine bilo zapovjedništvo PZO HV-a, odnosno Protuzračne obrane Hrvatske vojske. Od svibnja 1994. godine ovdje je bio Muzej Đakovštine, nakon što je iseljen iz zgrade u Preradovićevoj 17. O preseljenju je Borislav Bijelić naveo sljedeće: "Muzej Đakovštine preseljen je u nefunkcionalnu, derutnu, strukturom prostora i veličinom (manja od 200 m²) nezadovoljavajuću zgradu. Ili, da budem precizniji, preseljeni su samo ljudi, dok je Muzej dobio sve karakteristike imaginarnog. U prostorijama u kojima se sada nalazimo nismo u stanju prihvatiti povrat muzejske građe, a o stalnom postavu ne može biti ni govora."⁴⁰

Muzej je ovdje bio do svibnja 2002. godine, kada je napokon pronađen stalni smještaj muzeja u zgradi bivšeg kotara u ulici A. Starčevića.

U raspadu Poljoprivredno industrijskog kombinata Đakovo zgrada je pripala novoosnovanom trgovačkom društvu Đakovačka vina d.o.o. Tako su Đakovačka vina neko vrijeme ubirala zakupninu od Grada Đakovo radi smještaja muzeja.

Zgrada je srušena 17. i 18. lipnja 2003. godine i od tada se ovdje nekoliko godina nalazilo prazno gradilište, ograđeno drvenom ogradom. Tvrtka

35 Vjenčali su se u Đakovu 19. 6. 1872., a kao njihove adrese za oboje se navodi kbr. 239, a to je kuća u glavnoj ulici, u kojoj je u to vrijeme bila Ignacova gostiona.

36 Terezija Steiner rođ. Gaspar umrla je 1. 4. 1872. (na spomeniku je uklesano 30. 4.), rođena u Bukinu, u dobi od 72 god. Na spomeniku, koji još postoji, uklesano je između ostalog: "Spomenik ovaj postavi svojoj nezaborav / ljenoj majci vazda zahvalni sin / Janošić / Kotarski sudac đakovački."

37 Janko Janošić, umirovljeni kot. sudac, rođen u Dalju, umro je 10. 2. 1879. god. u dobi od 54 god.

38 M. Marković, Đakovo i Đakovštine, n. dj., str. 209. Kuća br. 90. Marković navodi za Matildu godine 1837.-1901. Upis smrti nismo pronašli u matičnoj knjizi umrlih Rkt. župe Đakovo.

39 M. Marković, Đakovo i Đakovštine, n. dj., str. 223. Kuća br. 173.

40 B. Bijelić, Diskontinuirani kontinuitet Muzeja Đakovštine, nav. dj, str. 54.-55.

Đakovačka vina d.o.o., sa sjedištem u Mandićevcu, prodala je gradilište, jer je odustala od projekta gradnje svoje upravne zgrade u Đakovu. Gradilište je kupila tvrtka V. G. M. grupa d.o.o., Đakovo.⁴¹ Gradnja višekatnice započeta je 2008. godine. Izvođač radova je đakovačka građevinska tvrtka Dyaco d.o.o.

Na dijelu parcele na uglu⁴² sagrađena je 1967. godine stambena višekatnica sa poslovnim prostorom u prizemlju. U početku je u prizemlju ovdje bila gradska knjižnica i čitaonica, a od 1987. god. kombinatova trgovina "Tena", sve do 1995. godine. Tada je kombinat rasprodao sve svoje trgovine, te je tako i ovaj poslovni prostor prodan.

4. Ante Starčevića br. 34 - zgrada bivše Kotarske oblasti

Zgrada bivšeg kotara u ulici A. Starčevića br. 34 građena je krajem 19. stoljeća. Prema navodima M. Markovića ta je zgrada građena 1856. godine kao sjedište Virovitičke podžupanije (koja je ukinuta 1886. godine).⁴³ Tada je vjerojatno građena zgrada prije sadašnje, koja je vjerojatno bila prizemnica. Tlocrt joj je bio dimenzija oko 23 × 13,40 m. Po staroj numeraciji imala je kućni broj 317.

Veliki potres koji je zadesio Đakovo 24. ožujka 1884. godine nanio je u Đakovu velike štete. Najviše su stradale javne zgrade, a među njima podžupanijska zgrada i vojarna.⁴⁴ To je vjerojatno bio razlog za rušenje ove zgrade i izgradnju nove. Za vrijeme izgradnje nove zgrade, službe Kotarske oblasti bile su smještene u vojarni.

U jednom izvještaju stoji da je sadašnja zgrada sagrađena 1896. godine: "Prošle godine sam spomenuo, da će se izgradnjom žup. sgrade u Đakovu, u kojoj je smješten stan kot. predstojnika, doskočiti neshodnim i tiesnim prostorijam, u kojim je sada smješten ured kr. kot. oblasti, a sada mogu da izvijestim, da je sgrada već pod krovom i da će se sa 1. srpnja 1897. predati namijenjenoj svrsi. Tako će kot. oblast dobiti dolične i prikladne prostorije za uredovnicu."⁴⁵

Jeftimba (t.j. natječaj) je održana 1896. godine, a najbolji ponuđač za

41 Gradilište se sastojalo od k.č.br. 513/2 u površini od 246 čhv (885 m²). Usp. ZKO, zk. ul. 4908.

42 K.č.br. 513/1 u površini od 201 čhv (723 m²). Usp. ZKO, zk. ul. 5455.

43 M. Marković, Đakovo i Đakovština, n. dj., str. 194.

44 Gjuro Pilar, Djakovački potres dne 24. ožujka 1884., Pretiskano iz LXXXVIII. knjige Rada JAZU, Zagreb, 1886., str. 27.

45 XI. Izvješće upravnoga odbora županije virovitičke, Osijek, 1897., str. 73.

gradnju je bio Ivan Hermann, sa ponudom od 16.850 forinti.⁴⁶

Tijekom 1897. godine vršeno je uređenje zgrade, odnosno adaptacija zgrade, kako stoji u jednom izvješću, uređenje i popravak ograde oko vrta i dvorišta.⁴⁷ Tlocrt zgrade je 31×12 metara, što ukazuje na to da je rađena novogradnja, a ne preuređenje stare zgrade.

Ta je zgrada spojena s državnim telefonom Osijek-Đakovo 1. prosinca 1898. godine⁴⁸, te je to zasigurno bila prva zgrada u gradu sa telefonskim priključkom.

Zgrada u Ulici A. Starčevića 34 gdje je Muzej Đakovštine smješten od 2002. godine.

46 "Vjesnik županije virovitičke", br. 19, Osijek, 1896., str. 151.

47 XII. Izvješće upravnog odbora županije virovitičke, Osijek, 1898., str. 202.

48 Zlata Živaković-Kerže, Urbanizacija i promet grada Osijeka na prijelazu stoljeća (1868.-1918.), Društvo za hrvatsku povjesnicu Osijek, Osijek, 1996., str. 129.

Poslije Drugog svjetskog rata u predvorju zgrade je postavljena crna granitna spomen-ploča veličine 90×50 cm, u spomen na stradale službenike, sa sljedećim tekstom:

SINDIKALNA PODRUŽNICA SLUŽBENIKA NOK-A ĐAKOVO
PODIŽE OVU SPOMEN PLOČU RODOLJUBIMA SLUŽBENICIMA
KOTARA ĐAKOVO, KOJI SU KAO AKTIVNI SUDIONICI NOP-A
STRELJANI OD USTAŠA I OKUPATORA I POLOŽILI SVOJE ŽIVOTE
NA TEMELJE NOVE JUGOSLAVIJE.

GRUDEN JOSIP

GLAVAŠ DR. PAVLE

HATVAGNER VLADIMIR

RADOMIR JAČIM

LJUBEJ JOSIP

GRBAC FRAN

RADOVIĆ LUKA

ĐAKOVO, 1. MAJA 1954. GODINE⁴⁹

Nakon što je pedesetih godina 20. stoljeća ukinut đakovački kotar, zgrada je za kraće vrijeme bila pretvorena u školu, odnosno 1957. godine, kada je osnovna škola bila podijeljena na dvije škole. Bila je ovdje II. osnovna škola, koja je radila u dvije zgrade, u ovoj i ulici Kralja Tomislava 18 (nekoć br. 14). Ta je škola 1958. godine dobila naziv OŠ "Ivan Goran Kovačić".

U zemljišnim knjigama, od njihovih osnivanja, zgrada je bila upisana kao vlasništvo Županije Virovitičke, sve do 1939. kada je upisano vlasništvo Savske banovine u Zagrebu. Od 1942. upisano je vlasništvo Nezavisne Države Hrvatske, a od 1946. Federativne Narodne Republike Jugoslavije. Kasnije je prenjeto pravo korištenja tadašnjoj Općini Đakovo, a ona ga je 1973. godine prenijela Poljoprivredno industrijskom kombinatu Đakovo⁵⁰, a ovaj je za uzvrat financirao izgradnju montažne škole u Đakovu, uz postojeću zgradu škole u ulici Kralja Tomislava.

Poljoprivredno industrijskom kombinatu Đakovo zgrada je služila kao upravna zgrada, tzv. "direkcija", sve do pred kraj 1988. godine kada je dovršena nova upravna zgrada u ulici V. Nazora br. 2. Neko vrijeme je zgrada bila prazna, sve do 1990. godine kada je data u zakup dvojici zakupaca, te su ovdje bile

49 Ivan Germovšek, Natpisi na spomenicima u Đakovu, Đakovo i njegova okolica, Sv. 1., Zbornik Muzeja Đakovštine, Đakovo, 1978., str. 189. Germovšek je naveo: "Na zgradi u ulici Ive Lole Ribara br. 34 nalazi se crna granitna ploča (vel. 90×50 cm)". Piscu nije poznato da li je ploča sačuvana nakon obnove zgrade.

50 ZKO, Zl br. Z-428/1973. Rješenje Općine Đakovo od 3. 1. 1973. broj UP-I-04/3-2629/1-72.

trgovine. U to vrijeme je bilo prijedloga da se u zgradu smjesti đakovačka gimnazija.⁵¹

Krajem 1994. godine upravni odbor PIK-a Đakovo d. d. donio je odluku o prodaji zgrade. Nakon više pokušaja prodaje putem javne licitacije, zgrada je prodana 1995. godine Ivici Totu i Ivici Čačiću.⁵² Oni su je 1998. godine prodali Ministarstvu financija Republike Hrvatske, radi smještaja porezne uprave i Muzeja Đakovštine. Kasnije se odustalo od smještaja porezne uprave u ovu zgradu, a Ministarstvo financija je sklopilo ugovor sa Gradom Đakovo o predaji na korištenje radi smještaja Muzeja Đakovštine. Tada se prišlo renoviranju zgrade, pri čemu su u potpunosti srušeni objekti u dvorištu.

Nakon obnove zgrade, Muzej Đakovštine je uselio 2002. godine, preselivši se iz zgrade u Radićevoj br. 9.

Krajem 2004. godine na prozore prizemlja zgrade postavljene su željezne rešetke, za kojima se ukazala potreba nakon jedne provale.

Zgrada je stavljena pod zaštitu kao kulturno dobro 2009. godine.⁵³ Obzirom da muzej ima potrebe za dodatnim prostorom, sa vlasnikom zgrade je sklopljen ugovor o zasnivanju pravu građenja.⁵⁴ U srpnju 2011. započeta je izgradnja objekta u dvorištu.

51 Gimnazija ili prodavaonice, "Večernji list", Zagreb, 12. rujna 1990., str. 9.

52 I Grad Đakovo je bio zainteresiran za kupovinu zgrade radi smještaja Muzeja Đakovštine, ali nije bio dostavio ponudu, unatoč posebnoj obavijesti o prodaji, što je osobno poznato piscu, koji je tada radio u Pravnoj službi kombinata.

53 Izvod iz registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, br. 6/08, Lista zaštićenih kulturnih dobara, Narodne novine br. 34/2009, Zagreb, 18. 3. 2009.

54 ZKO, zk. ul. 7609; ZI br. Z-5302/2010.

SUMMARY

Željko Lekšić

The museum buildings of Đakovo-Museum from its establishment until today

Đakovo Museum which was established in late 1951 and began its activities in the building in Ban Jelacic Street No. 15. It is a two-storey building which was built by Franjo Terzic in 1914. The project in the Art Nouveau style was made by the famous Osijek designer Anthony Slaviček. In 1967 the Museum moved into the building in Preradović Street number 17, built by Bishop Strossmayer in 1857. Due to the return of seized property, the museum was forced to leave this space, and in 1994 temporarily housed in an old dilapidated building in the Stjepan Radic Street No. 9. For its permanent housing the museum was given the building of the former Cadastral District, Ante Starcevic Street No. 34, which was built in 1897. After renovations, the museum moved to new premises in 2002, where it is today. Since the museum has a need for additional space, in July 2011 construction of a new building in the yard began.